

W UNII EUROPEJSKIEJ

Europejski Zespół Doradczy ds. Nauki

Maciej Podemski*

Unia Europejska od dłuższego czasu postulowała potrzebę zwiększenia roli badań naukowych i nowoczesnych technologii w rozwoju unijnej Europy. Rozważano przy tym konieczność powołania odpowiedniego ciała doradczego Komisji Europejskiej. W październiku 1998 r. Komisja Europejska wydała decyzję o powołaniu Europejskiego Forum Nauki,

które miało być jej ciałem doradczym w sprawach polityki naukowej i technologicznej. Forum to jednak nigdy nie zostało powołane.

Na posiedzeniu Rady Europejskiej w marcu 2000 roku w Lizbonie zdecydowano o przebudowie gospodarki europejskiej na gospodarkę opartą na wiedzy. Podstawą działania miało być zbudowanie Europejskiej Przestrzeni Badawczej.

Realizując te zalecenia, w maju 2000 roku unijny komisarz ds. nauki Philippe Busquin powołał nieformalną grupę roboczą, złożoną z około 50 wysokiej klasy ekspertów europejskich, w celu przygotowania propozycji dotyczącej powołania niezależnego zespołu doradczego Komisji Europejskiej w zakresie polityki rozwoju europejskich badań, technologii i innowacji. Grupa ta miała opracować zakres i metody działania wspomnianego zespołu oraz jego wpływ na planowanie, kształtowanie i wdrażanie działań badawczych KE. Zakładano, że zespół na podstawie analizy aktualnych kierunków badawczych oraz dalszych potrzeb pomoże Komisji Europejskiej w ustalaniu priorytetów i wypracowywaniu konkretnych rozwiązań.

Ideę powołania ciała doradczego Komisji Europejskiej w zakresie polityki naukowej poparła Rada Europejska w dniu 16 listopada 2000 roku.

W lutym 2001 roku grupa robocza przedstawiła Komisji Europejskiej następujące zalecenia dotyczące proponowanego zespołu:

□ powinien mieć maksymalną niezależność prawną, jednakże powinien być finansowany z budżetu Wspólnoty Europejskiej;

□ powinien być jednolitą strukturą, która jednak w miarę potrzeby będzie mogła powoływać grupy robocze lub zespoły zadaniowe;

□ powinien mieć ograniczoną liczebność (maksymalnie 45 członków);

□ członkowie zespołu powinni reprezentować szeroki wachlarz kierunków badawczych i wdrożeniowych, a także środowiska finansowe, użytkowników prac badawczych oraz media; powinni być jednocześnie odpowiednią repre-

zentacją krajów stowarzyszonych w Unii Europejskiej i kandydujących do niej;

□ w kryteriach doboru członków zespołu należy uwzględnić ich wysoką pozycję naukową, doświadczenie doradcze w skali europejskiej lub międzynarodowej, a także mieć na uwadze zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc dla kobiet.

Na podstawie tych zaleceń w czerwcu 2001 r. Komisja Europejska wydała decyzję powołującą Europejski Zespół Doradczy ds. Nauki (*European Research Advisory Board — EURAB*) jako niezależny doradczy komitet, mający na celu kształtowanie i wdrażanie polityki naukowej Unii Europejskiej. Działalność zespołu miała przyczynić się do budowy Europejskiej Przestrzeni Badawczej oraz lepszego wykorzystania przez Wspólnotę ramowych programów badawczych. Swoje rady i opinie EURAB miał przekazywać Komisji Europejskiej z własnej inicjatywy albo na jej specjalne życzenie. Miał je również udostępniać krajom członkowskim.

Europejski Zespół Doradczy ds. Nauki może współpracować z organizacjami i instytucjami zainteresowanymi europejskimi badaniami; może powoływać grupy robocze do zajęcia się poszczególnymi zadaniami, może również konsultować wybrane problemy z innymi ekspertami. Jednakże nie powinien on reprezentować interesów poszczególnych organizacji naukowych, przemysłowych czy innych, ani też żadnych interesów branżowych lub poszczególnych krajów. W razie potrzeby powinien natomiast korzystać z konsultacji z nimi.

Zespół składa się z 45 wysokiej klasy ekspertów pochodzących z krajów członkowskich UE. Pojedynczy eksperci mogą pochodzić również spoza UE. Członkowie EURAB są powoływani indywidualnie spośród kandydatów przedstawionych przez środowiska akademickie i przemysłowe. W imieniu środowisk naukowych 20 kandydatów przedstawia Europejska Fundacja Nauki (*European Science Foundation — ESF*), w imieniu przedsiębiorców i środowisk przemysłowych 20 kandydatów proponuje Europejska Unia Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców (*Union of Industrial and Employers' Confederations of Europe — UNICE*), pozostałych pięciu członków zespołu wskazuje sama Komisja Europejska.

Kadencja członków zespołu wynosi trzy lata, z możliwością sprawowania funkcji przez dwie kadencje. Praca w zespole jest bezpłatna. Pokrywane są jedynie koszty udziału w posiedzeniach. Zespół ilością głosów dwóch trzecich obecnych członków wybiera przewodniczącego i dwóch wiceprzewodniczących, którzy razem z dalszymi pięcioma podobnie wybieranymi członkami tworzą Biuro Europejskiego Zespołu Doradczego ds. Nauki. Zespół zbiera się co najmniej trzy razy w roku na posiedzenia plenarne, zwykle w pomieszczeniach Komisji Europejskiej. Może on również organizować warsztaty i konferencje, których koszt

*Państwowy Instytut Geologiczny, ul. Rakowiecka 4, 00-975 Warszawa; maciej.podemski@pgi.gov.pl

pokrywa KE. Decyzje zespołu mogą zapadać jedynie w obecności co najmniej połowy członków i są podejmowane większością dwóch trzecich głosów obecnych.

Biuro Europejskiego Zespołu Doradczego ds. Nauki, zbierające się co najmniej cztery razy w roku, organizuje prace zespołu. Przygotowuje ono m.in. jego posiedzenia plenarne, powołuje grupy robocze spośród członków zespołu, zapraszając w razie potrzeby także zewnętrznych ekspertów z głosem doradczym, przygotowuje roczne sprawozdania z działalności zespołu oraz planuje kontakty zespołu z mediami. Prace biura wspomaga sekretariat, organizowany i finansowany przez Komisję Europejską.

Pierwsza kadencja Europejskiego Zespołu Doradczego ds. Nauki trwała od czerwca 2001 roku do 2004 r. Członkowie, w większości z byłej specjalnej grupy roboczej, pochodzili z 19 krajów. Wśród nich było 13 kobiet. Pierwszą przewodniczącą była przewodnicząca grupy roboczej, prof. Helga Nowotny z Austrii. Głównym przedmiotem rozważań zespołu była budowa Europejskiej Przestrzeni Badawczej i realizacja 6. Programu Ramowego Badań UE. Opinie zespołu dotyczyły też współpracy uniwersytetów z przemysłem, wpływu rozszerzenia UE na unijne badania naukowe, a także związków unijnej polityki naukowej z funduszami strukturalnymi, platformami technologicznymi oraz z problemami małych i średnich przedsiębiorstw.

Druga kadencja zespołu rozpoczęła się w czerwcu 2004 r. Ponownie zostało wybranych 22 członków zespołu pierwszej kadencji, w tym prof. Helga Nowotny, która pozostała na stanowisku przewodniczącej. Członkowie zespołu pochodzą z 20 krajów, w tym jeden jest przedstawicielem Izraela. Tym razem w składzie jest 15 kobiet. Polskę repre-

zentują: prof. Jerzy M. Langer z Polskiej Akademii Nauk oraz dr Tomasz Kośmider, prezes firmy *Technology Partners* z Warszawy.

Do głównych zadań opiniotwórczych zespołu nowej kadencji należy:

- przygotowanie 7. Programu Ramowego Badań UE;
- ocena wyników 6. PR UE w połowie okresu jego realizacji;
- zwiększenie udziału przemysłu w unijnych programach ramowych badań;
- wzmacnianie związku badań naukowych z innowacyjnością, w tym wspieranie rozwoju innowacyjności przez krajowe programy pomocowe;
- opracowanie wizji długofalowego rozwoju Europy po roku 2025.

Źródła: European Commission, 1998, Commission Decision of 23 October 1998 on the creation of the European Research Forum, 98/611/EC Euratom, Official Journal L 290, 29/10/1998, P. 0061 – 0062, Brussels; European Commission, 2001, Commission Decision of 27 June 2001 on establishing the European Research Advisory Board, 2001/531/EC, Euratom, Official Journal of the European Communities, L 192/21, 14.7.2001, Brussels; European Research Advisory Board, 2001, Rules of Procedure, EURAB 01.016 final-Rev., 13 December 2001, Brussels; EURAB News (Press Release), 2004, The European Research Advisory Board: 3 years of successful work, EURAB 04.052, 8 June 2004, Brussels; EURAB News (Press Release), 2004, The European Research Advisory Board goes into its second term, EURAB 04.058, 25 June 2004, Brussels